

14.6.2002

662/4/00

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Erkki Hännikäinen

JÄTEMAKSUN PERIMINEN EDELLYTTÄÄ AINA TAKSAA

1 KANTELU

A on 9.3. ja 24.7.2000 osoittanut oikeusasiamiehelle kantelukirjoitukset Ranuan kunnan järjestämää jätteenkuljetusta ym. koskevassa asiassa. A on tyytymätön siihen, ettei tekninen lautakunta ole vapauttanut häntä velvollisuudesta liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen ja siihen, ettei kunta valvo urakoitsijansa, Napapiirin Kuljetus Oy:n toimintaa. Urakoitsija on laskuttanut häntä, vaikka jäteastia on todistettavasti ollut tyhjä, ja myös kokonaan väliin jääneistä noutokerroista.

2 SELVITYS

Ranuan kunnanhallitus ja Ranuan kunnan tekninen osasto ovat antaneet selvityksensä kantelun johdosta. Kopiot selvityksistä oheistetaan tähän päätökseeni.

3 RATKAISU

3.1 Vapauttaminen velvollisuudesta liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen

Jätelain 11 §:ssä on säädetty, että jätteen haltijan on liityttävä alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Kunta voi kuitenkin päättää, että järjestettyyn jätteenkuljetukseen ei tarvitse liittyä, jos jätteen määrä on poikkeuksellisen vähäinen ja jos jätteen haltija järjestää itse jätehuollon. Molempien edellytysten on täyttyvä. Tällöinkin vapautuksen myöntäminen on kunnan harkinnassa. Kenelläkään ei siis ole ehdotonta oikeutta saada vapautusta. Asiassa ei ole aihetta epäillä, että Ranuan kunnan tekninen lautakunta olisi ylittänyt harkintavaltansa tai käyttänyt sitä väärin hylätessään A:n hakemuksen.

3.2 Kuljetusmaksun periminen ilman ao. jätemaksutaksaa

Ranuan kunnan tekninen lautakunta on 11.5.1999 § 43 päättänyt tarjouspyyntökilpailun perusteella antaa "jätehuollon jätteen keräyksen (itse asiassa kuljetuksen), kaatopaikan kunnossapidon ja jätepaperin keräyksen Napapiirin kuljetus Oy:lle". Tekninen lautakunta on samassa kokouksessa 11.5.1999 § 48 hyväksynyt jätteenkäsittelytaksan.

Oikeusasiamiehen kanslian pyydettyä kuntaa toimittamaan jätteenkuljetusmaksua koskevan taksan, tekninen osasto on viitannut edellä mainittuun teknisen lautakunnan päätökseen 11.5.199 § 43, jolla lautakunta on hyväksynyt urakkatarjouksen. Tekninen osasto ei ole voinut osoittaa, että se olisi urakkatarjouksen hyväksymisen lisäksi päättänyt myös sitä vastaavan kuljetustaksan hyväksymisestä. Urakkatarjouksen hyväksyminen ja jätetaksasta päättäminen on kuitenkin erotettava toisistaan. Urakkatarjouksen hyväksymisessä ratkaisee tarjousten kokonaisedullisuus, kun taas taksoa hyväksyessä on olennaista selvittää, että maksut on määrätty jätelaissa säädettyjen määräämisperusteiden mukaan.

Teknisen osaston selvityksen mukaan jätteenkuljetusmaksu ei sisältäisi jätemaksua, vaan se on kokonaisuudessaan korvausta urakoitsijalle sen tekemästä työstä. Jätelain 28 §:n mukaan kunnalla on oikeus kantaa järjestämistään jätehuollosta ja siihen liittyvistä tehtävistä jätemaksua. Jätemaksu voi muodostua yhdestä tai useasta maksusta. Myös jätteenkuljetusmaksu on nimenomaan jätemaksu, joka tässä tapauksessa on jätelain 33 §:n 1 momentin nojalla määrätty maksettavaksi suoraan urakoitsijalle.

Kuljetusmaksu on kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa aina julkisoikeudellinen maksu, jonka perimisen tulee perustua taksaan, vaikka kuljetuksen suorittaisikin kunnan urakoitsijana toimiva yksityinen jätteenkuljetusyrittäjä.

Teknisen lautakunnan tulisi myös saattaa kunnan urakoitsijan tietoon, että lomaketta, jolla urakoitsija kerää kuljetusta ja laskusta varten tietoja jätteen haltijoilta, on harhaanjohtavaa kutsua "tilaussopimukseksi". Kuljetus perustuu kunnan ja urakoitsijan väliseen urakkasopimukseen. Jätteen haltija on suoraan kunnan hallinnollisella päätöksellä kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen piirissä eikä häneltä voida edellyttää "tilaussopimuksen" tekemistä urakoitsijan kanssa.

3.3

Kunnan urakoitsijan toiminnan valvonta

Kunnan tulee työn tilaajana valvoa, että kunnan urakoitsija noudattaa urakkasopimusta. Urakoitsijan ajolistat toimivat sekä jätteen haltijoiden laskutuksen perusteena että urakkakorvauksen maksamisen perusteena. Urakoitsijan tulisi toimittaa ajolistat *ennen laskutusta* kunnan hyväksyttäväksi. Ranuan tapauksessa urakoitsija kuitenkin toimittaa ajolistat tai vastaavan selvityksen kunnalle vasta jälkikäteen, kun se tilittää kunnalle kuuluvat jätteenkäsittelymaksut. Näin on periaatteessa mahdollista, että jätteen haltijaa on jo virheellisesti laskutettu esimerkiksi väliin jääneistä noutokerroista. Napapiirin Kuljetus Oy:n selvityksen mukaan näin ei kuitenkaan ole A:n kohdalla tapahtunut. Mielestäni urakan valvontajärjestelyä olisi silti syytä muuttaa Ranualla. Suomen Kuntaliitosta on saatavissa asianmukaista neuvontaa siihen, miten asia tulisi käytännössä järjestää.

Mitä tulee siihen, että jätteenkuljetus- ja käsittelymaksut peritään, vaikka jäteastia oli noudettaessa tyhjä, niin totean, että laskutus perustuu astiakokoon, astioiden lukumäärään ja noutokertoihin. Nykyisellä kuljetuskalustolla ei yleensä voida kiinteistöllä punnita jätteen määrää. Sekä kuljetus että käsittelymaksu täytyy maksaa, vaikka astia oli vajaa tai jopa aivan tyhjä. Esimerkkinä tästä voidaan mainita korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KHO 1986 II 93, jossa sovellettiin aikaisempaa jätehuoltolakia. Jätelaki ei kuitenkaan tuonut tältä osin mitään muutosta. Vajaita ja turhia noutoja voi

yrittää välttää astiakoon valinnalla ja hakemalla harvennettua tyhjennysväliä. Jos kiinteistö on pidemmän aikaa käyttämättömänä, voi hakea jätteenkuljetuksen keskeyttämistä.

Napapiirin Kuljetus Oy:n selvityksen mukaan A:n kiinteistö on viikosta 18 vuonna 2000 alkaen poistettu kuljetusreitiltä maksamattomien laskujen vuoksi. Kunta kuitenkin vastaa järjestämänsä jätteenkuljetuksen toimivuudesta silloinkin, kun jätteen haltija on laiminlyönyt jätemaksujen maksamisen. Sen sijaan, että kiinteistö poistetaan järjestetyn jätteenkuljetuksen piiristä, kunnan tulisi panna maksut perintään.

4

TOIMENPIDE

Kiinnitän vastaisen varalle Ranuan kunnanhallituksen ja teknisen lautakunnanhuomiota siihen, että kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätemaksujen perimisen tulee perustua kunnan jätemaksutaksaan, jonka hyväksyminen tulee erottaa urakkatarjouksen hyväksymisestä. Taksaa hyväksyttäessä kunnan tulee ottaa huomioon, että jätemaksut on määrätty jätelaissa säädettyjen perusteiden mukaisesti. Niin ikään kiinnitän kunnanhallituksen ja teknisen lautakunnan huomiota kunnan urakoitsijan toiminnan asianmukaiseen valvontaan.

Koska Ranuan kunnassa ei ole asianmukaisesti hyväksyttyä jätteenkuljetustaksaa, joka oikeuttaisi kunnan urakoitsijana toimivan Napapiirin kuljetus Oy:n perimään kuljetusmaksuja, pyydän kunnanhallitusta ilmoittamaan minulle 31.8.2002 mennessä, mihin toimenpiteisiin se aikoo ryhtyä asiantilan korjaamiseksi.

Jäljennös tästä päätöksestäni lähetetään tiedoksi Suomen Kuntaliitolle ja ympäristöministeriölle.